

Inhoud

Voorwoord	19
DIRK VANHEULE	
Constitution, garde à vue et lutte contre le terrorisme	23
HENRI D. BOSLY	
1. Le délai de la “garde à vue”	23
2. Les attentats terroristes survenus en Europe occidentale	25
3. Les propositions de loi portant allongement du délai de 24 heures	25
4. Quelques réflexions de lege ferenda	33
5. Proposition de lege ferenda	34
The Constitutional Court of South Africa and Affirmative Action	37
MARC BOSSUYT	
1. Analysis	37
1.2. The <i>Barnard</i> case (2 September 2014)	38
1.2. The case <i>Department of Correctional Services</i> (15 July 2016)	44
2. Comments	47
2.1. No “blanket guarantee”	48
2.2. Disadvantaged by “past discrimination”	49
2.3. The “impermissible ground of race”	50
2.4. Representivity	51
3. Bibliography	53
3.1 Case law	53
3.2 Books and Articles	53
De toekomst van de politie	55
WILLY BRUGGEMAN	
Vooraf	55
1. Inleiding	55
2. De Belgische politie na de politiehervorming	56
2.1 Een korte historiek van de Belgische politiehervorming	56
2.2 Lering uit eerdere evaluaties en voorstellen	56
2.3 De Belgische politie vandaag	63

3. Algemene trends inzake toekomstige ontwikkelingen van de politie, met bijzondere aandacht voor initiatieven in het raam van de Europese Unie	65
3.1 Algemeen	65
3.2 Enkele methodologische aspecten bij het ontwikkelen van toekomstgerichte initiatieven (Shafer, ed., 2007)	66
3.3 Enkele specifieke politionele toekomstconcepten en – perspectieven uit de literatuur	68
4. Een visie voor de Belgische politie 2025 als richtbaken voor toekomstige ontwikkelingen?	79
5. Tot slot	82
Bibliografie	83
De rechterlijke deontologie	85
GEERT CORSTENS	
1. Aanloop	85
2. Inleiding	85
3. Deontologie	86
a) Gedragsregels voor professionals	86
b) Rechters: onafhankelijk en onpartijdig	87
4. De formele bronnen van rechterlijke deontologie: geschreven eisen van onafhankelijkheid en onpartijdigheid	88
5. Andere bronnen van rechterlijke deontologie: “fatsoen” en vakbekwaamheid	94
6. De vaststelling van sancties bij overtreding	97
7. Conclusies	98
A propos de certaines opinions individuelles et dissidentes de la Juge Christine Van den Wyngaert	99
ERIC DAVID	
1. L’arrêt <i>Yérodia</i> : une juste appréciation de l’immunité de juridiction pénale du ministre des Affaires étrangères d’un pays étranger	100
2. L’arrêt <i>Brdanin</i> : une vision plus limitée de l’entreprise criminelle commune (ECC)	102
3. L’arrêt <i>Katanga</i> : une rigueur discutabile	104

Le cumul de qualifications pénales dans les pratiques belge et internationale 109
 Quelques réflexions à la lumière du principe *ne bis in idem*

CHRISTOPHE DEPREZ
 ADRIEN MASSET

- 1. Introduction 109
- 2. Le cumul de qualifications en droit pénal belge III
- 3. Le cumul de qualifications en droit international pénal II3
- 4. Le cumul de qualifications et le principe *ne bis in idem* II8
- 5. Observations conclusives 125

Beschouwingen over enkele beveiligingsmaatregelen in het Belgische verkeers(straf)recht 127

CHRIS DE ROY

- 1. Inleiding 127
- 2. Algemene principes inzake beveiligingsmaatregelen 127
- 3. De beveiligingsmaatregelen in het Belgische verkeersrecht: actuele situatie 128
 - 3.1 Het verval van het recht tot sturen van een motorvoertuig wegens lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid 128
 - 3.2 De herstelexamens en – onderzoeken 134
 - 3.3 De bijzondere beveiligingsmaatregel op grond van artikel 38, § 4, eerste tot derde lid, Wegverkeerswet 137
 - 3.4 Samenloop van de beveiligingsmaatregelen in het Belgisch verkeersrecht 139
- 4. Beveiligingsmaatregelen in het Belgische verkeersrecht: beoordeling en voorstellen tot wijziging 140

Strafrecht, criminologie, strafrechtelijk beleid en veiligheidsbeleid: onlosmakelijk verbonden 143

BRICE DE RUYVER

- 1. Ten geleide 143
- 2. De eerste breuklijn: het gedachtegoed van de Verlichting, de vorming van de moderne rechtstaat, het ontstaan van het klassiek strafrechtsdenken en van een strafrechtelijk beleid dat in het verlengde lag 145
- 3. De tweede breuklijn: criminologische inzichten en evolutie in het strafrechtsdenken, hand in hand met sociaal-economische en politieke ontwikkelingen 153
- 4. Het strafrechtelijk beleid en het post-modernisme: a muddle of models 158
- 5. Bibliografie 159

De geheime expertise in het vooronderzoek: een aflopend verhaal?	163
BART DE SMET	
1. Inleiding	163
2. Opbouw van de expertise in het vooronderzoek	165
3. De ijsbreker: het arrest Mantovanelli	168
4. Afbrokkeling van het geheim van het vooronderzoek	171
5. Hervormingsvoorstellen	175
An Account of 'Roman' Torture	181
STEVEN DEWULF	
1. From Athens to Rome	183
2. From Judicial Torture to Torturous Punishments	184
2.1. Methods of Torture	186
2.2. Torture Proceedings	186
2.3. Torturous Punishments	188
3. From Slaves to Freemen	190
3.1. An Absolute Ban, From a Relative Point of View	190
3.2. Expanding the Impossible	192
4. Olden Critiques?	196
4.1. Pratical and Humanitarian (?) Objections	196
4.2. The Fall of an Empire, But Not the End of Torture	202
De identificatie van de internationale misdadiger in Europa	205
Ontwikkelingen en discussies rond 1900	
CYRILLE FIJNAUT	
1. De voorwaarden voor een vlotte internationale politie- en justitiesamenwerking	206
2. De relevantie van het onderwerp	207
3. Het tekort van de fotografie	208
4. Op zoek naar een antwoord op de internationale misdadiger	210
5. De ontwikkeling van de antropometrie en de dactyloscopie	211
5.1. De uitvinding van de <i>Bertillonage</i>	211
5.2. De uitvinding van het Galton-Henry-systeem	214
6. De strijd om het meest geschikte identificatiesysteem	215
7. De voorstellen voor een Europese politiecentrale	218
Bibliografie	220

Le parquet européen à la croisée des chemins	227
DANIEL FLORE	
1. L'origine	228
2. Un texte consolidé mais ne recueillant pas l'unanimité	230
2.1. Compétence	230
2.2. Structure	232
2.3. Enquêtes et poursuites	232
3. L'impossible unanimité et la solution d'une coopération renforcée	234
4. A la croisée des chemins	238
The Idealist Advocate Meets the Legal Positivist	239
Untangling Christine Van den Wyngaert's Approach to Interpreting International Criminal Law	
MATHIAS HOLVOET	
PAUL DE HERT	
1. Introduction: The <i>Katanga</i> and <i>Ngudjolo</i> Opinions and Van den Wyngaert's legal thinking	239
2. The 'Organizational' Requirement for Crimes Against Humanity: Bringing to the Fore the Essence of Crimes Against Humanity	240
3. The Broad and Functional Conception of the Organizational Notion in the <i>Kenya Authorization Decision</i> and the <i>Kenya Confirmation of Charges Decisions</i>	242
4. The Capacity-Based Approach to the Organizational Notion Endorsed and Developed in the <i>Katanga</i> and <i>Bemba</i> Trial Judgments	244
5. The Trend Towards a IHRL-Inspired Understanding of the Organizational Notion	245
6. Can the IHRL-Inspired Understanding Be Squared With the Interpretive Disciplining Rules under the Rome Statute?	246
7. The Findings with Regards the Organizational Notion in the Minority Opinion of Judge Van den Wyngaert in the <i>Katanga</i> Trial Judgment	248
8. A Normative Judicial Enterprise under the Guise of a Technical Interpretive Exercise: The Example of the Institution of the 'Control of the Crime' Theory in the Context of The Interpretation of Article 25(3)(a) ICC Statute	249
9. How Could the Divergence of Interpretive Methods Used within ICL Be Explained?	251
10. A <i>Lex Certa</i> about Christine Van den Wyngaert	254

Uitleveringsrecht als burgerbescherming	257
Nationaliteit en woonplaats als weigeringsgrond	
MARIE-JULIE HORSEELE	
FRANK VERBRUGGEN	
1. De tijd van de Blijde Inkomst voorbij?	257
2. De nationaliteitsexceptie	258
2.1 Begrip	258
2.2 Ratio: wantrouwen	259
3. EU-burgerschap	262
3.1 Naar bescherming van de mensenrechten op Europees niveau	262
3.2 Vermoeden van mensenrechtenconformiteit in de EU	263
3.3 Een verdoken nationaliteitsexceptie?	266
3.4 De verhouding met derde staten	268
4. Woonplaats als substituut voor nationaliteit	273
4.1 Opkomst als alternatief aanknopingspunt	273
4.2 Bewijs van de feitelijke band met een land	276
4.3 Niet-EU burgers met woonplaats in de EU	278
5. Slotbedenkingen	279
 Sword and shield	 281
The human rights imperative informing the international criminal justice project – a South African perspective	
GERHARD KEMP	
1. The arc of history and the human rights imperative	281
2. Internationalising (and constitutionalising) criminal justice in South Africa	285
2.1 International co-operation in criminal matters and human rights	285
2.2 The incorporation of international and transnational criminal law into South African domestic law	288
3. A pivotal moment: South Africa and the request by the ICC for the arrest and surrender of Omar Al-Bashir	292
4. Human rights and (international) criminal justice in South Africa: Quo Vadis?	295
 The Minority Voice on Regulation 55	 297
ANDRÉ KLIP	
1. Introduction	297
2. Regulation 55 of the Regulation of the Court	299
3. The Katanga Dissent Series	301

4. Whether Regulation 55 is compatible with the right to a fair trial	306
a) Legitimacy deriving from civil law and the inquisitorial system?	306
b) The role of the Court to fight impunity	309
c) The evasion of delays in the proceedings	309
d) The late timing of the notice	310
e) Self-incrimination, adequate time and facilities and what is the charge?	313
f) Distinct roles of the prosecution and the court	314
5. Concluding remarks	316
Van routekaart voor rechten naar jungleboek	317
YVES LIÉGEOIS	
1. Analyse	317
2. Epiloog	336
Artikel 141bis Strafwetboek en de Syriëstrijder	339
JOHN MAES	
1. Inleiding	339
2. Terrorisme en het Internationaal Humanitair Recht	340
2.1 Een terreurdaad als schending van het Internationaal Humanitair Recht	340
2.2 Een terreurdaad in het Belgisch Strafrecht	342
3. Niet-internationaal gewapend conflict in Syrië	345
3.1 Handelingen van strijdkrachten...	345
3.2 ... gepleegd tijdens een gewapend conflict ...	345
3.3 ... van niet-internationale aard	347
4. Kwalificatie als niet-internationaal gewapend conflict leidt tot de toepasbaarheid van het IHR op alle partijen bij het conflict	348
5. Conclusie	354
De zuivering der nietigheden: een <i>joint dissenting opinion</i>	355
JOACHIM MEESE	
Closing the gap: war crimes committed against members of the same armed forces	363
INNEKE ONSSEA CHELSEA FEWKES	
1. Introduction	363
2. IHL provides protection to persons from crimes committed by their ownarmed forces	364

2.1 International Armed Conflict	364
2.2 Non-International Armed Conflict	366
3. Developing jurisprudence supports accountability for crimes committed against own armed forces	366
4. Conclusion	372
Practical Procedural Implications of Judicially Noticing Adjudicated Facts	373
ALPHONS M. M. ORIE	
1. Introduction	373
2. Judicial notice of adjudicated facts, a short overview	375
3. Challenging an adjudicated fact and its consequences	377
4. What challenges an adjudicated fact?	379
a) Challenge 1: were it not members of another unit, Unit M, who committed the beating?	379
b) Challenge 2: it were members of Unit M that committed the beatings!	380
c) Challenge 3 Irrespective of detainee A, detainee B was not beaten on day X in prison C	382
5. Must a challenge to an adjudicated fact be presented explicitly as such?	383
6. The timing of the taking of judicial notice and of the presentation of related challenging evidence	384
7. Can adjudicated facts be challenged also by the party that initially proposed it?	385
8. Conclusion	386
Genderneutraliteit in het strafrecht: utopie of realiteit?	389
JOËLLE ROZIE	
1. Inleiding en probleemstelling	389
2. Genderverschillen doorheen de geschiedenis van het strafrecht	392
2.1 Aanloop tot het Strafwetboek	392
2.2 Het Strafwetboek anno 1867	393
3. Het actuele Belgische strafrecht	401
3.1 Uitgangspunt: genderneutraliteit in de formulering, maar met ongelukkige uitschuivers	401
3.2 Blijvende bijzondere aandacht voor specifieke gendergerelateerde doelgroepen	404
3.3 Niet-genderneutrale strafbepalingen uit hun aard	406
3.4 Niet-genderneutrale strafbepalingen wegens historische of crimineel-politieke gronden	407
3.5 Ogenshijnlijke genderneutrale strafbepalingen	413

3.6 De <i>in concreto</i> toetsing van bepaalde rechtsfiguren, met inbegrip van de straftoemeting en de strafuitvoering, kan gendergerelateerd zijn	419
4. Besluit	424
Strict Construction and the Rome Statute	425
WILLIAM A. SCHABAS	
1. Drafting history of article 22(2)	429
2. The ‘organizational policy’ debate and strict construction	433
3. Purposive conviction in action: the Al Mahdi case	435
4. Concluding remarks	440
Terroristen op reis	441
Over de strafbaarstelling van reizen met terroristisch oogmerk en andere maatregelen ter beperking van de reisevrijheid van (vermeende) terroristen	
GUY STESSENS	
1. Inleiding	441
2. Strafbaarstelling van terroristische reizen	443
2.1 Initiatieven in het raam van de Verenigde Naties en van de Raad van Europa	443
2.2 De Richtlijn van 15 maart 2017 inzake terrorismebestrijding	446
3. Inreisverboden voor (vermeende) terroristen op basis van beperkende maatregelen in het raam van de Europese buitenlandpolitiek	448
3.1 EU inreisverboden in navolging van de Verenigde Naties	448
3.2 Ook inreisverboden ten aanzien van EU onderdanen	452
4. Slotbeschouwingen	453
De hervorming van de strafprocedure in België: hopelijk geen <i>never ending story</i>	455
PHILIP TRAESE	
1. De hervorming van het strafprocesrecht	455
2. Het verleden van het Wetboek van Strafvordering	456
3. Is een nieuw wetboek van strafvordering nodig?	460
4. Welk type van vooronderzoek?	462
5. De benadeelde in het strafproces	468
6. En ook nog...	469
7. Besluit	471

Fundamental Rights and State Security: Inseparable Allies	473
The Contribution of the European Court of Human Rights	
FRANÇOISE TULKENS	
1. The rule of law	474
2. The obligation to fight against terrorism	476
a) The right to life	477
b) Protection of the democratic system	479
3. The obligation to respect human rights	479
a) Abuse of power / authority	480
b) The risk of arbitrariness	481
4. Reconciling the obligations	483
a) Absolute rights	483
b) Authorised limitations, restrictions or interferences	485
5. Conclusion	491
Accusatoire elementen in een inquisitoir vooronderzoek	493
De europeanisering van de wettelijke regeling van het politieel verdachtenverhoor	
DIRK VAN DAELE	
LORE MERGAERTS	
1. Inleiding	493
2. Rechtsbescherming bij het politieel verdachtenverhoor: de kruisbestuiving tussen de Raad van Europa en de Europese Unie	494
3. De advocaat bij het politieel verdachtenverhoor: van passieve aanwezigheid naar actieve betrokkenheid	496
3.1 Terughoudendheid ten aanzien van de advocaat als nieuwe actor bij het politieel verdachtenverhoor in België	496
3.2 Naar een verruimde bijstand van de advocaat tijdens het politieel verdachtenverhoor	499
4. De aanwezigheid van een wettelijke vertegenwoordiger of een geschikte volwassene bij het politieel verdachtenverhoor	503
4.1 Een specifieke waarborg voor kwetsbare verdachten	503
4.2 De meerwaarde van de <i>appropriate adult</i> in het licht van de ervaringen in Engeland en Wales	504
5. Besluit	506
Bibliografie	507

International Criminal Law and the Malabo Protocol	511
About Scholarly Reception, Rebellion and Role Models	
LARISSA VAN DEN HERIK	
ELIES VAN SLIEDREGT	
1. Introduction	511
2. CvdW, the ICL Epistemic Community and the Scholarly Reception of the Malabo Protocol	513
3. The Malabo Protocol as an Expression of Rebellion	515
3.1 Rewriting crime definitions	516
3.2 Immunity	518
4. The Malabo Protocol as a Role Model	519
4.1 Crimes	519
4.2 Criminal corporate liability	520
5. Criminal corporate liability	522
5.1 Corporate Reality	522
5.2 Three Approaches	524
5.3 Art. 46C MP	525
5.4 Extended Liability	527
5.5 The question of penalties	528
6. Concluding observations	528
De vervallenverklaring van de Belgische nationaliteit anno 2017	531
STEVEN VANDROMME	
1. Inleiding	531
2. Definitie	532
3. Het toepassingsgebied <i>ratione personae</i> van de vervallenverklaring van de Belgische nationaliteit	533
4. De redenen tot vervallenverklaring van de Belgische nationaliteit	535
4.1 Ernstige tekortkomingen aan de verplichtingen als Belgisch burger	535
4.2 Fraude bij het verkrijgen van de Belgische nationaliteit	541
5. Internationale en Europese restricties i.v.m. de vervallenverklaring van de nationaliteit	545
5.1 Mensenrechtenverdragen	545
5.2 Beperking van staatloosheid	546
5.3 Ontnemning van Europees burgerschap	549
5.4 Implementatie in het Belgisch recht	549
6. De procedure tot vervallenverklaring van de Belgische nationaliteit	551
6.1 De procedure van art. 23 WBN	551
6.2 De procedure van art. 23/1 en 23/2 WBN	553
6.3 Overschrijving van de beslissing in de registers van de burgerlijke stand	554

7. Gevolgen van de vervallenverklaring van de Belgische nationaliteit	555
8. Besluit	557
Het Europees Onderzoeksbevel	559
De grote sprong achterwaarts?	
GERT VERMEULEN	
1. Wederzijdse rechtshulp: degelijk kader, zij het gefragmenteerd	559
2. Kers op de taart: wederzijdse erkenning van bewijs?	562
3. Belgisch spelbederf	563
4. EOB-wet	565
5. Boerenbedrog: net méér fragmentatie door EOB	567
6. Wederzijdse erkenning: de nieuwe religie	572
7. Wederzijds wantrouwen: <i>the new black</i>	574
8. Rechtsmiddelen	577
9. Weigeringsgronden	578
10. Specifiek geregelde onderzoeksmaatregelen	578
11. Geen vrij verkeer van bewijs: <i>fatal flaw</i>	579
Referenties	580
Bijlage 1. “Overeenkomstige” bepalingen ERV, SUO, EU2000 of EU2001 die het EOB met ingang van 22 mei 2017 tussen “gebonden” LS vervangt	582
Bijlage 2. Door EOB “gebonden” en “niet-gebonden” lidstaten	585
Terrorism and Security	587
The Reinvention of Political Offences to Protect the State?	
JOHN A.E. VERVAELE	
1. Introduction	587
2. Internationalization/Globalization/integration and Criminal Justice in the Post-Industrial Information Society	589
3. Internationalization and Transformation of the Criminal Justice System	591
4. Criminal Justice and Terrorism	592
4.1 Historic and International Approach	592
4.2 The European Approach	595
5. Criminal Justice and Terrorism: The Paradigm of Risk and Security	598
5.1 Criminal Justice and Paradigm Chance	598
5.2 Terrorism: expansion and anticipation of the criminal intervention	599

Des conséquences du Brexit pour le droit pénal de l'Union Européenne	605
ANNE WEYEMBERGH	
1. Introduction	605
2. Le Royaume-Uni, un Etat membre pas comme les autres en coopération pénale	607
A. Le Royaume-Uni, un partenaire particulier en ce qui concerne les nouveaux instruments adoptés depuis l'entrée en vigueur du Traité de Lisbonne	608
B. Le Royaume-Uni, un partenaire particulier en ce qui concerne les anciens instruments adoptés avant l'entrée en vigueur du Traité de Lisbonne	610
C. Des risques de déséquilibres profonds pour l'espace européen de justice pénale.	612
3. Quel avenir pour la coopération en matière pénale au sein de l'Union européenne sans le Royaume-Uni ?	614
4. Conclusion	623
The Rise and Fall of Universal Jurisdiction for International Crimes in Belgium	625
Interactions between Legislation and Case Law	
JAN WOUTERS	
HENDRIK VANDEKERCKHOVE	
1. Introduction	625
2. The Act and its amendments	626
2.1 The War Crimes Act 1993	626
2.2 The 1999 amendment	628
2.3 The 2003 amendment	629
2.4 The 2003 Act	631
2.5 Some critical comments	632
3. The trials and tribulations of Belgian courts	634
3.1 Phase 1 – Optimism and creativity	634
3.2 Phase 2 – Overcoming procedural issues	635
3.3 Phase 3 – Strict obedience	637
3.4 Phase 4 – Conflicts at the highest levels	638
4. Revisiting universal jurisdiction	640
4.1 An alternative legal basis for exercising universal jurisdiction?	640
4.2 New creative Belgian case-law?	644
5. Concluding remarks	645